Тиха суспензија демократије

Пише: Драган Добрашиновић
уторак, 28 јул 2009 14:11

Пре неколико дана Народна скупштина Републике Србије је, по хитном поступку, усвојила Закон о буџетском систему. У питању је важан, системски закон, који на свеобухватан начин регулише област јавних финансија. Од тренутка предаје предлога закона Скупштини Србије до његовог усвајања протекло је свега седам дана, укључујући и два дана викенда. Пажљивије посматраче законодавних активности, који су стицајем околности успели да примете да је предлог закона ушао у скупштинску процедуру, изненадила је брзина предлагача и законодавца. Чему толика журба, где то гори па се у сред јула, без икакве озбиљније расправе, доноси тако важан закон?

За упорније, по правилу малобројније, ово није било последње изненађење. Увидом у текст предлога закона постало је лако уочљиво да се ни у једном од 114 чланова не помиње реч јавност. Чак ни на нивоу принципа! Можда то и не би било тако необично, да није у питању закон који се бави јавним финансијама. Јавне финансије "ослобођене" било каквог утицаја јавности - почело је да личи на још један креативни допринос домаће политичке елите позоришту апсурда!

Група невладиних организација окупљених у Коалицији за надзор јавних финансија (ww
w.nadzor.org.rs
) реаговала је брзо и Одбору за финансије Скупштине Србије упутила девет амандмана, чије се суштина односила на унапређење закона уношењем одредби које органе власти различитих нивоа обавезују да грађанима омогуће да активно учествују у буџетском процесу. Укратко, надлежни органи били би законом обавезани да у току припреме, усвајања и реализације буџета организују јавне расправе и на својим сајтовима грађанима учине доступним све важне документе које се односе на јавне финансије.

Одбор за финансије Скупштине Србије се састао и од свих предложених амандмана усвојио само један. Реч је била, наравно, о оном који је било немогуће одбити. У члану 4. поред свих дотле набројаних принципа (ефикасност, економичност, ефективност...), додата је и реч јавност. Сви остали амандмани, у којима је овај принцип операционализован, а који су били суштински важни, нису уврштени у текст новог закона.

И све би, наравно, било већ виђено, нормално, обично и логично, а свако додатно питање сувишно, да се не ради о закону који се бави новцем, и то не било чијим, већ

оном који припада грађанима Србије. А када је о новцу реч, године опасног живљења су нас научиле да с том ствари треба бити опрезан. Нарочито са онима који у наше име о том новцу одлучују. Дакле, владајућом политичком елитом коју, као што добро знамо, не чине аматери културно-уметничких друштава ни волонтери хуманитарних организација. Напротив. Њен интегрални, а по свему судећи и преовлађујући део, чине опасни људи опаких намера, са рукама дубоко завученим у државну касу. Неотпорни на корупцију, криминал, обмањивање јавности. Отпорни једино на оправдане захтеве грађана.

Таква политичка елита, супротно прокламованим начелима и заклињањима у реформе и европеизацију друштва, захваљујући чему је и добила изборе, креира систем у којем се у Србији, искључивањем јавности из свих важних друштвених процеса, тихо суспендује демократија. Једини систем у којем овакви протагонисти политичког живота могу да функционишу. Ова суспензија је вешто упакована, тако да све изгледа као да је право. Србија има вишепартијски систем, институције, законе, прокламовану поделу власти... Све је ту, осим грађанина, који је сведен на гласача, и демократске праксе, која је сведена на изборе.

У таквој, сведеној и обесмишљеној демократији, која није производ незнања политичара, које им иначе није несвојствено, већ њихових опасних намера, могућ је и закон који јавност искључује из поља јавних финансија. И то није све, пошто машта бескомпромисних реформатора увек иде корак даље. Ако већ јавне финансије могу да егзистирају без јавности, због чега не би и демократија функционисала без демоса? Остаје нам кратос, а зар је то баш тако мало у ова тешка времена?